

Vak PTA's havo 4

Aardrijkskunde

Voor alle schriftelijke toetsen/tentamen geldt: woordenboek mag niet gebruikt worden.

Methode Buitenland derde editie. Versie oktober 2021

Leerjaar	Domein	Omschrijving Leerinhouden/-stof	Periode	Duur	Vorm	Code SE	SE in %	Herkansbaar Ja/nee	hul pmi dde l	Verplicht SE Ja/Nee
4	E2	Opdracht Wateroverlast. Subdomein E2: Regionale en lokale vraagstukken Je kan lokale en regionale ruimtelijke vraagstukken beschrijven en analyseren en je kunt daarover een beargumenteerde mening vormen. Inleverdatum 11 oktober 2023	1	-	Verslag Poster PowerPoint	101/ 601	1 3%	nee	PC	Ja
4	B1	Onderzoek grensregio Mexico VS. Subdomein B1: Gebieden op de grens van arm en rijk Je kan de situatie in het grensgebied van Mexico en de VS beschrijven en analyseren. Het betreft: - economische, demografische en sociaal-culturele gebiedskenmerken en de relaties daartussen; - de (grensoverschrijdende) relaties tussen beide soorten landen en de gunstige en ongunstige effecten daarvan. Inleverdatum 10 januari 2024	2	-	Croquis Schetskaart storymap	201/ 602	1 3%	nee	PC	Ja

4	C1	Verslag Middellandse zeegebied. Subdomein C1: Samenhangen en verschillen op regionaal niveau 6. Je kan voor het Middellandse Zeegebied - spreidingspatronen van natuurlijke en landschappelijke verschijnselen beschrijven; - relaties leggen tussen natuurlijke processen en landschappelijke verschijnselen. Inleverdatum: 20 maart 2024	3	-	Verslag	301/603	1 2%	nee	PC	Ja
4	A2 E2	Buurtonderzoek en Presentatie Zwolle Subdomein A2: Geografisch onderzoek Je kan een geografisch onderzoek opzetten, uitvoeren, presenteren en evalueren: - op basis van een geografische onderzoeksvraag en een gestructureerd plan van aanpak; - met gebruikmaking van de geografische werkwijzen en primaire data Aansluitend op: Subdomein E2: Regionale en lokale vraagstukken Je kan lokale en regionale ruimtelijke vraagstukken beschrijven en analyseren en je kunt daarover een beargumenteerde mening vormen	4		Excursie presentatie	401/604	2 7%	nee	PC	Ja

Bedrijfseconomie									
Methode: Bedrijfseconomie in Balans havo 8 ^e druk, Van Vlimmeren									
Domein	Omschrijving leerinhoud/stof	Periode	Duur	Vorm	Code SE	SE in %	Herkansbaar ja/nee	Hulpmiddel	Verplicht SE Ja/Nee
D1	Handelingsdeel: Opdracht investeren Omschrijving en beoordeling zie elo. Je kan de terugverdientijd van een investering berekenen. Inleverdatum: 18 december 2023	2		Schriftelijk	210	-	nee	-	Nee

Biologie

Methode Biologie voor jou - havo, MAX-editie

Domein	Omschrijving Praktische opdrachten	Periode	duur	vorm	Code SE	SE in %	Herkansbaar ja/nee	hulpmiddel	Verplicht SE Ja/Nee
A1	Informatievaardigheden gebruiken. <i>De kandidaat kan doelgericht informatie zoeken, beoordelen, selecteren en verwerken.</i>	Per 2 (20 dec)	6 uur	<i>practicumsc hiftelijk verslag</i>	201/601	16%	Nee	Binas, rekenmachine, blad NWO, tekstboek	Ja
A5	Onderzoeken. <i>De kandidaat kan in contexten instructies voor onderzoek op basis van vraagstellingen uitvoeren en conclusies trekken uit de onderzoeksresultaten. De kandidaat maakt daarbij gebruik van consistente redeneringen en relevante rekenkundige en wiskundige vaardigheden.</i>								
A8	Natuurwetenschappelijk instrumentarium. <i>De kandidaat kan in contexten een voor de natuurwetenschappen relevant instrumentarium hanteren, waar nodig met aandacht voor risico's en veiligheid; daarbij gaat het om instrumenten voor dataverzameling en -bewerking, vaktaal, vakconventies, symbolen, formuletaal en rekenkundige bewerkingen.</i>	Per 3 (22 mrt)	7 uur	<i>practicumsc hiftelijk verslag</i>	301/602	17%	Nee	Binas, rekenmachine, blad NWO, tekstboek	Ja
A12	Ecologisch denken. <i>De kandidaat kan in contexten op het gebied van duurzaamheid redeneringen hanteren waarbij uitgewerkt wordt wat de gevolgen van interne of externe veranderingen in een levensgemeenschap of ecosysteem zijn</i>	Per 4 (14jun)	7 uur	<i>practicumsc hiftelijk verslag</i>	401/603	17%	Nee	Binas, rekenmachine, blad NWO, tekstboek	Ja

CKV								
Contrast CKV								
Domein	Omschrijving leerinhoud/stof	Periode	Duur	Vorm	Code SE	SE in %	Herkansbaar ja/nee	Hulpmiddelen
Domein A: Verkennen	De leerling kan de eigen ervaring met kunst, kunstzinnige interesses, kennis van en opvattingen over kunst beschrijven en daarop reflecteren, en het resultaat daarvan gedocumenteerd vastleggen. De leerling kan daarbij aangeven: - Wat de eigen ervaring met kunst is geweest - Welke kennis hij van kunst heeft - Wat zijn kunstopvattingen zijn - Hoe zijn interesses, opvattingen, kennis en ervaringen m.b.t. kunst zijn gevormd - Hij zijn interesses, opvattingen, kennis en ervaringen m.b.t. kunst zich verhouden tot die van anderen, onder wie zijn medeleerlingen Inleiding Contrast Inleverdatum: 10 september 2023	1		Schriftelijk	101 601	1 10	Nee	Laptop
Domein B: Verbreden Deel 1	De leerling kan inhoud, vorm en betekenis beschouwen van in de beeldende kunst. Deze worden beschouwd aan de hand van de volgende dimensie: Schoonheid en lelijkheid	1		Schriftelijk en online	102 602	1 10	Nee	Laptop
Domein B: Verbreden Deel 2	De leerling kiest voor deze periode zelf een dimensie en een discipline en maakt zelfstandig de opdrachten uit het boek.	2		Schriftelijk en online	201 603	1 10	Nee	Laptop

Domein B: Verbreden Deel 3	De leerling kiest voor deze periode zelf een dimensie en een discipline en maakt zelfstandig de opdrachten uit het boek.	3		Schriftelijk en online	301 604	1 10	Nee	Laptop
Domein C: Verdiepen Deel 1	De leerling kan individueel en/of in een klein team van medeleerlingen, een artistiek creatief proces of een aspect daarvan onderzoeken. Hij kiest hiervoor een kunstenaar, fotograaf, architect, ontwerper of muzikant uit twee van de volgende (gecombineerde) disciplines: - Mode & Architectuur - Beeldende kunst & Design - Fotografie - Muziek De leerling maakt hierbij gebruik van praktische activiteiten en beschouwend onderzoek. Het beschouwende onderzoek kan hij verantwoorden in een verslag. Afhankelijk van de gekozen discipline, worden de verkregen inzichten door de praktische activiteiten gedocumenteerd en verantwoord in een presentatie, tentoonstelling, beeld, film of performance.	1 & 2		Schriftelijk en via een uiting	103 605	2 20	Nee	Deels laptop en deels afhankelijk van de gekozen discipline
Domein C: Verdiepen Deel 2	De leerling kan individueel en/of in een klein team van medeleerlingen, een artistiek creatief proces of een aspect daarvan onderzoeken. Hij kiest hiervoor een kunstenaar, fotograaf, architect, ontwerper of muzikant uit twee van de volgende (gecombineerde) disciplines: - Mode & Architectuur - Beeldende kunst & Design - Fotografie - Muziek	3 & 4		Schriftelijk en via een uiting	401 606	2 20	Nee	Deels laptop en deels afhankelijk van de gekozen discipline

	De leerling maakt hierbij gebruik van praktische activiteiten en beschouwend onderzoek. Het beschouwende onderzoek kan hij verantwoorden in een verslag. Afhankelijk van de gekozen discipline, worden de verkregen inzichten door de praktische activiteiten gedocumenteerd en verantwoord in een presentatie, tentoonstelling, beeld, film of performance.							
Domein C: Verdiepen Deel 3	De leerling doet individueel onderzoek naar een door hem/haar zelf gekozen onderwerp binnen de kunst en cultuur. Zij presenteren hun bevindingen voor de groep	4		Schriftelijk en mondeling	402 607	1,5 15	Nee	Laptop
Domein D: Verbinden	De leerling kan verbanden leggen tussen de in de domeinen A, B en C opgedane ervaringen en inzichten met betrekking tot kunstzinnige processen. De leerling kan aangeven wat daarvan de betekenis is voor zijn (verdere) kunstzinnige en culturele ontwikkeling. De leerling kan deze reflectie toelichten in een daartoe geëigende vorm; te denken valt aan een gesprek, een film, een presentatie, een (digitaal) dossier of een combinatie van deze vormen. Bovengenoemde gebeurt door het maken van een evaluatieverslag. Dit verslag bestaat uit een terugblik op /en evaluatie van: - De methode - Het onderzoek, presentatie - De verkregen inzichten van domein C - De gevolgde workshops	4	45 min.	Schriftelijk	403 608	0,5 5	Nee	Laptop

	Daarbij wordt door het beantwoorden van specifieke vragen gereflecteerd op de eigen opvattingen en/of mogelijke veranderingen van de eigen opvattingen over kunst.							
--	--	--	--	--	--	--	--	--

Duits									
Methode		Na Klar! Editie HAVO 4							
Domein	Omschrijving leerinhoud/stof	Periode	Duur	Vorm	Code SE	Herkansbaar Ja/Nee	SE in %	Hulpmiddel	Verplicht SE Ja/Nee
C2	Presentatie/monoloog <i>De leerling kan</i> - verworven informatie adequaat presenteren met het oog op doel en publiek, en daarbij zaken of personen beschrijven en standpunten en argumenten verwoorden. <i>Opdracht</i> Je houdt een presentatie van ongeveer 4 minuten over een persoon/een film/een boek/een band etc. die/dat indruk op je heeft gemaakt, je heeft geïnspireerd, waar je bewondering voor hebt etc. Uit deze presentatie blijkt dat je... - ...in staat bent om in de doeltaal (Duits) een begrijpelijke presentatie over jouw favoriete boek/film/band/persoon etc. te houden; -in staat bent jouw mening te onderbouwen met behulp van argumenten; - ... in staat bent om tijdens de presentatie vloeiende taal te hanteren; - ... de presentatie duidelijk kan structureren; - ... een adequate houding en stemgebruik kan aannemen en (daarmee) goed contact maakt met het publiek;	4	5 min	Mondeling	401/ 601	Nee	1 10%	Nee	Ja

	- ... de presentatie op adequate wijze kan ondersteunen door middel van Powerpoint, Prezi of andere ondersteuning op beeld.								
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--

Economie									
Methode: Praktische economie, Malmberg									
Domein	Omschrijving leerinhoud/stof	Periode	Duur	Vorm	Code SE	SE in %	Herkansbaar ja/nee	Hulpmiddel	Verplicht SE Ja/Nee
B	- Je kunt uitleggen hoe schaarste ontstaat en dat er door schaarste keuzes moeten worden gemaakt. - Je kunt de netto baten berekenen van alternatief aanwendbare schaarse middelen en bepalen welke aanwendingsrichting gekozen wordt. - Je kunt werken met een budgetlijn voor twee producten. - Je kunt veranderingen van de budgetlijn door veranderingen van het budget en van prijzen uitleggen. - Je kunt de budgetlijn op de arbeidsmarkt verklaren.	TW2	90	Schriftelijk	201/601	210%	Ja	Gewone reken-machine	Ja
C	- Je kunt uitleggen dat een ruil tot stand komt als deze wederzijds voordeel oplevert. - Je kunt het wederzijds voordeel van een ruil berekenen met de ruilverhouding. - Je kunt de rol van eigendomsrechten bij een ruil uitleggen. - Je kunt transactiekosten beschrijven en uitleggen hoe instituties transactiekosten verlagen. - Je kunt arbeidsproductiviteit uitleggen en verklaren dat scholing, specialisatie en arbeidsdeling de arbeidsproductiviteit verhogen.								

	• Je kunt toelichten dat transactiekosten, specialisatie en arbeidsdeling samen de organisatievorm van een institutie bepalen. • Je kunt het ontstaan van geld verklaren. • Je kunt de functie van geld als ruilmiddel, als oppotmiddel en als spaarmiddel uitleggen. • Je kunt de technische vereisten aan geld beschrijven. • Je kunt het ontstaan van bankbiljetten beschrijven en uitleggen dat er in moderne economieën sprake is van fiduciair geld. • Je kunt het onderscheid tussen chartaal geld en giraal geld toelichten. • Je kunt het onderscheid uitleggen tussen de intrinsieke waarde, de nominale waarde, de reële waarde en de externe waarde van geld. • Je kunt de Wet van Gresham toelichten. • Je kunt de rol van de Centrale Bank bij geldschepping beschrijven. • Je kunt het verband tussen de maatschappelijke geldhoeveelheid en inflatie verklaren.								
K	Handelingsdeel: Je zoekt een nieuwsartikel dat past bij module 3 markt en overheid en je kan aangeven waarom dat nieuwsartikel relevant is voor die module. Inleverdatum: vrijdag 12 januari 2024 Je zoekt een nieuwsartikel dat past bij module 4 heden, verleden en toekomst en je kan aangeven waarom dat nieuwsartikel relevant is voor die module. Inleverdatum: vrijdag 22 maart 2024 Omschrijving en beoordeling zie elo.	2 t/m 4		Schriftelijk	310	-	nee		Ja

K	Je kan een economisch concept in verschillende contexten vergelijkenderwijs analyseren. Je kiest één keuzeonderwerp om deze analyse uit te voeren. Inleveren 27 maart 2024 , keuzemogelijkheden, omschrijving en beoordeling zie elo	3 en 4		Schriftelijk	301/ 603	1 10%	nee		Ja
J	Handelingsdeel: Je kan door het deelnemen aan een experiment een conclusie trekken die getuigt van een 'economische kijk' op maatschappelijke verschijnselen en van strategisch inzicht. Inleverdatum: vrijdag 14 juni 2023 Omschrijving en beoordeling zie elo	4		Fysiek aanwezig / schriftelijk	410	-	nee		Ja

Engels

domein	Omschrijving Praktische opdracht	periode	duur	vorm	Code SE	SE in %	Herkansba ar ja/nee	hulpmidd el	Verplicht SE Ja/Nee
E1	Subdomein E1: Literaire ontwikkeling Ik kan verslag uitbrengen van mijn leeservaringen met ten minste drie literaire werken: The Old English Period 500-1066; Beowulf The Renaissance 1500-1660: Romeo and Juliet The Renaissance 1500-1660: The Sun Rising Ik kan fictie begrijpen: Ik begrijp Engelstalige fictie, korte verhalen, romans en gedichten. Ik herken: • het genre; • structuurelementen, zoals wisselingen van tijd en plaats. Ik beschrijf: • het denken, voelen en handelen van personages; • de ontwikkeling van de hoofdpersoon;	TW4	45	Schriftelij k	401/ 601	4 10%	ja	Woorden- boek	ja

	• situaties en verwickelingen in de tekst. Ik vertel de geschiedenis in chronologische volgorde na. Ik vertel in eigen woorden de verhalen en gedichten na. Ik kan fictie interpreteren: Ik beschrijf in welke mate de personages en gebeurtenissen herkenbaar en realistisch zijn. Ik benoem het thema van de tekst. Ik typeer: • personages, zowel innerlijk als uiterlijk; • passages in de tekst als spannend, humoristisch, dramatisch of realistisch								
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

E1 Handelin gsdeel	4	<i>Leesdossier</i> Het leesdossier bestaat uit: De verslagen van 2 literaire werken. De literaire werken worden door de docent aangereikt. De verslagen zijn uitgewerkt volgens de gegeven opzet.	Voortgangscontrole gedurende het schooljaar Eindcontrole: Inleveren via de ELO 4 juni 2024 om 12.00 uur	Verplicht SE: Ja	Code SE 410	Het leesdossier komt mede aan de orde in de toets Spreekvaardigheid (H5). Het dossier moet met een voldoende gewaardeerd zijn om deel te kunnen nemen aan het Centraal Examen
--------------------------	---	---	---	------------------	----------------	--

Frans									
Methode	D'accord 3 ^e editie havo4								
Domein	Omschrijving leerinhouden/ -stof	Periode	duur	Vorm	Code SE	SE in %	Herkansbaar Ja/Nee	Hulp-middelen	Verplicht SE Ja/Nee
E1 D2	Subdomein E1: Literaire ontwikkeling De kandidaat kan beargumenteerd verslag uitbrengen van zijn leeservaringen met ten minste drie literaire werken. Subdomein D2: Strategische vaardigheden De kandidaat kan - met behulp van een tekstverwerkingsprogramma een tekst schrijven; – (elektronisch) naslagmateriaal teksten opstellen. Literatuurdossier: - In periode twee worden <i>Les fables</i> van de la Fontaine behandeld; - In periode drie wordt <i>Le petit prince</i> van de Saint Exupéry behandeld; - In periode vier worden enkele gedichten van La Pléiade behandeld.	TW4	90 min	Open boek toets	401/601	1 10%	Ja	Zelf aangelegd dossier	Ja

De leerling houdt iedere periode een dossier bij, waarin theorie, opdrachten en uitwerkingen verzameld worden (in het Nederlands). Dit dossier vormt de basis voor de openboektoets, die eind van de vierde periode afgenomen zal worden, eind juni 2024. Uit deze openboektoets en het bijgehouden dossier blijkt dat de leerling... - ... de gelezen werken daadwerkelijk heeft gelezen ; - ... beargumenteerd verslag kan uitbrengen van zijn leeservaringen met bovenstaande drie werken; - ... analyses en (creatieve) verwerkingsopdrachten kan maken met betrekking tot de gelezen werken; - ... met behulp van een tekstverwerkingsprogramma een tekst kan schrijven; - ... met behulp van (elektronisch) naslagmateriaal teksten kan opstellen. De openboektoets wordt becijferd, het literatuu dossier is een hulpmiddel, dat de leerling mag gebruiken bij het maken van de openboektoets, maar dat niet los becijferd wordt.								
--	--	--	--	--	--	--	--	--

Geschiedenis									
Methode	Geschiedeniswerkplaats, aangevuld met aantekeningen en eigen lesmateriaal								
domein	Omschrijving Leerinhouden/-stof	periode	duur	vorm	Code SE	SE in %	Herkansbaar ja/nee	hulpmiddel	Verplicht SE Ja/Nee
A, B, C	Thema: Researchopdracht Domein A: - Ik kan de tijdvakken met bijbehorende tijdsgrenzen in chronologische volgorde noemen en als referentiekader gebruiken (eindterm 2) - Ik kan de tijdvakken plaatsen in de periodes Prehistorie, Oudheid, Middeleeuwen, Vroegmoderne Tijd en Moderne Tijd (eindterm 3) Domein B: De researchopdracht richt zich op de kenmerkende aspecten van de volgende tijdvakken: - Tijdvak 1: Jagers en boeren - Tijdvak 2: Grieken en Romeinen - Tijdvak 3: Monniken en ridders - Tijdvak 4: Steden en staten Domein C:	1-4	16 min	mondeling	101/ 601	1 5%	Nee	-	Ja

	De researchopdracht is een thema waarbij het volgende centraal staat: - Ik doe onderzoek naar een kenmerkend aspect van een tijdvak. - Ik deel mijn bevindingen van het onderzoek met de klas. - Ik kan beargumenteerd antwoord geven op inhoudelijke vragen over het betreffende kenmerkend aspect.								
D	Geschiedenis van de rechtsstaat en van de parlementaire democratie. Domein D: - Ik kan het verband leggen tussen het ontstaan van vrijheidsrechten en politieke rechten in bepaalde historische tijdvakken en kenmerkende aspecten van die tijdvakken; - Ik kan uitleggen onder invloed van welke factoren de rechtsstaat zich in Nederland heeft ontwikkeld en welke actoren erbij betrokken waren; - Ik kan uitleggen onder invloed van welke factoren de parlementaire democratie zich in Nederland heeft ontwikkeld sinds 1795; - Ik kan de ontstaansgeschiedenis van de belangrijkste politieke stromingen en partijen weergeven sinds 1848.	TW4	90	schriftelijk	401/ 602	2 5%	Nee	Woorden boek Nederlands	Ja

GLV							
Methode''Wegen van navolging'							
Omschrijving Leerinhouden/-stof	Periode	Duur	Vorm	Code SE	SE in %	Herkansbaar Ja/Nee	
Hst. 1 en 2 Christendom Leerdoelen: - Ik kan voorbeelden noemen van uitingen in de Nederlandse cultuur die te maken hebben met het christendom; - Ik kan de relatie en betekenis aangeven tussen de christelijke jaartelling, de jaarlijkse christelijke feestdagen en de viering van de zondag; - Ik kan enkele veelvoorkomende christelijke symbolen noemen en de kernwoorden die erbij horen omschrijven; - Ik kan de zeven sacramenten op hoofdlijnen omschrijven; - Ik kan de christelijke feestdagen kernachtig omschrijven; - Ik kan aangeven waarom het kerstfeest gevierd wordt op 25 december; - Ik kan enkele verschillen noemen tussen de twee grootste christelijke groeperingen (rooms-katholieken en protestanten) ten aanzien van hun rituelen en het interieur van hun kerkgebouwen.	TW2	45	Schriftelijk	201/ 601	1,5 15%	Ja	
Reflectieverslag n.a.v. documentaire Ik kan onder woorden brengen waarom de inhoud en verwoording van het christelijk geloof onder kritiek is komen te staan. Ik kan naar aanleiding van uitspraken over bijbel, kerk en geloof mijn eigen mening ten aanzien van deze onderwerpen verwoorden en beargumenteren. Inleverdatum 9 januari 2024	1/2	45	Schriftelijk	202/ 602	1 10%	nee	

Hst. 3 en 4 Christendom - Ik ken de ontwikkeling van het christendom van verdrukking in de eerste eeuwen naar erkenning in de vierde eeuw; - Ik kan de belangrijkste pausen noemen die verantwoordelijk zijn voor de centralisatie van de macht van de kerk; - Ik kan voor- en nadelen noemen van de ontwikkeling van onderdrukking naar staatsgodsdienst; - Ik ken de belangrijkste stadia in de ontwikkeling van het monastieke leven; - Ik ken het verschil tussen een actieve en een contemplatieve orde; - Ik kan een aantal orden noemen en van deze de voornaamste kenmerken geven; - Ik ken de belangrijkste feiten uit het levensverhaal van Franciscus; - Ik kan de houding van Franciscus aangeven ten opzichte van de kerk. - Ik kan een belangrijk verschil in levens-en geloofshouding tussen de middeleeuwse mens en de mens in de renaissance noemen en beschrijven; - Ik kan aan de hand van een voorbeeld uitleggen op welke manier het nieuwe denken in de Renaissance vorm gegeven werd; - Ik kan de belangrijkste kenmerken geven van het streven naar een bijbelse kerk bij Erasmus en Luther; - Ik kan de belangrijkste kritiek van Luther op de kerk aangeven; - Ik kan de belangrijkste redenen noemen waarom het calvinisme in Nederland grotere invloed heeft gekregen dan het lutheranisme; - Ik kan de belangrijkste verschillen aangeven tussen de rooms-katholieke kerk en de protestantse kerken in Nederland.	TW4	45	Schriftelijk	401/ 603	1,5 15%	Ja
<i>Omschrijving praktische opdrachten</i>	<i>Datum opstart</i>	<i>Datum inleveren</i>	<i>Vorm</i>	<i>Code SE</i>	<i>SE in %</i>	

Kerkenopdracht	Oktober/ februari	Jan/ april	Schriftelijk	402/ 604	2 20%	Nee
☐ Ik heb een kerkdienst bezocht						
☐ Ik heb kennis genomen van het verloop van een kerkdienst						
☐ Ik heb me verdiept in de geschiedenis en de ontwikkeling van het kerkgenootschap						
☐ Ik heb een interview afgenomen met een lid van het kerkgenootschap						
☐ Ik heb kennis genomen van de persoonlijke beleving van een lid van het kerkgenootschap						
☐ Ik heb verslag gelegd van alle genoemde onderdelen en heb hierop gereflecteerd vanuit mijn persoonlijke beleving.						
Inleverdatum vrijdag 19 april 2024						

LO	
Method e	eigen methode

<i>Leerjaar</i>	<i>domein</i>	<i>Handelingsdeel Afgerond met O/V/G/U</i>	<i>Periode</i>	<i>duur</i>	<i>vorm</i>	<i>Code SE</i>	<i>SE in %</i>	<i>Herkansbaar ja/nee</i>	<i>hulpmiddel</i>	<i>Verplicht SE Ja/Nee</i>
4	A B2.1	De kandidaat kan deelnemen aan een verbreding (leren van nieuwe activiteiten) en verdieping (qua niveau, taken en contexten) van bewegingsactiviteiten die in de onderbouw zijn aangeboden. Keuze maken uit aanbod doelspelen: - Voetbal/hockey/handbal	1	6	Praktijk	601		Nee	-	Ja
4	C1	De kandidaat kan (samen met anderen) ondersteunende en leidinggevende rollen in bewegingssituaties vervullen, waarbij het gaat om: coaching/begeleiding van de loper. - Tijdens een duurloop	1	2	Praktijk	602		Nee	-	Ja
4	B4.1	De kandidaat kan deelnemen aan een variëteit aan bewegingsactiviteiten. Keuzes maken uit sprongen met minitramp (turnen) of springen (atletiek)	2	6	Praktijk	603		Nee	-	Ja
4	C2 B3	De kandidaat kan (samen met anderen) ondersteunende en leidinggevende rollen in	2	4	Praktijk	604		Nee	-	Ja

		bewegingssituaties vervullen, waarbij het gaat om: Het op gang brengen en op gang houden, <i>scheidsrechter/jurylid en organisator.</i> - Terugslagspel (keuze uit..)								
4	B5.1	De kandidaat kan deelnemen aan een variëteit aan bewegingsactiviteiten - <i>Keuze maken uit aanbod 'Body & mind activiteiten'</i>	3		Praktijk	605		Nee	-	Ja
4	B1	De kandidaat kan deelnemen aan een variëteit aan bewegingsactiviteiten (verdiepen en verbreden) - Softbal	4	6	Praktijk	606		Nee	-	Ja
4	D	De kandidaat kan op basis van eigen ervaring met en inzicht in de betekenis van sport en bewegen voor de (beleving van) gezondheid in brede zin verantwoord omgaan met belasting en risico's in bewegingssituaties en trainingsprogramma opstellen dat past bij de eigen mogelijkheden - Eurofittest & opstellen trainingsplan	3/4	4	Praktijk	607		Nee	-	Ja

Maatschappijleer	
	Essener Thema's maatschappijleer.

domein	Omschrijving Leerinhouden/-stof	Periode	duur	vorm	Code SE	SE in %	Herkansbaar ja/nee	hulpmiddel	Verplicht SE Ja/Nee
A,C	Inleiding + Parlementaire democratie Domein A - Je kunt informatie verwerken o.a. met behulp van ICT en daaruit beredeneerde conclusies trekken Domein C - Je kunt de grondbeginselen van een democratie noemen. - Je kunt de belangrijkste politieke stromingen beschrijven en herkennen. - Je kunt Nederlandse politieke partijen noemen en deze partijen koppelen aan een stroming. - Je kunt de rol van verkiezingen binnen een de Nederlandse parlementaire democratie beschrijven op lokaal, regionaal en nationaal niveau. - Je kunt de rol van de regering in de parlementaire democratie beschrijven. - Je kunt de rol van het parlement in de parlementaire democratie beschrijven	TW1	90	schriftelijk	101/ 601	3 30%	ja	Woorden boek	Ja

	- Je kunt beschrijven welke actoren van invloed zijn op politieke besluiten - Je kunt de gemeente en provincie-internationale politiek beschrijven.								
A,B	Rechtstaat Domein A: - Je kunt voor een vraag bruikbaar bronnenmateriaal verwerven en er gegevens uit selecteren; - Je kunt concrete maatschappelijke vraagstukken en ontwikkelingen analyseren en daarbij: - aannemelijk maken wat de relatie is tussen het vraagstuk/probleem en de rechtsstaat, -Je kunt beargumenteren of door het vraagstuk/probleem belangrijke waarden van de rechtsstaat in het geding zijn; - - Je kunt beschrijven wat de relatie is tussen het maatschappelijke vraagstuk/probleem en sociale ongelijkheid in de samenleving Domein B: - Je kent de basisconcepten en sleutelvragen-wat is waar, wat is niet waar. - Je kent de basisbeginselen van recht en rechtvaardigheid. - Je kent de grondbeginselen van het strafrecht. - Je kunt de procedure van opsporing in het strafrecht noemen - Je kent de basisbeginselen van diverse straffen - Je kent de basisbeginselen van het burgerlijk recht	TW2	90	schriftelijk	201/602	3 30%	ja	Woordenboek	Ja

	- Je kunt de problematiek rond discussies over de rechtsstaat benoemen - Je kunt een internationale vergelijking maken tussen de Nederlandse, de Chinese en de Amerikaanse rechtstaat.								
A,D	Opdracht Pluriforme samenleving Domein A en D - Je kunt zelfstandig onderzoek doen naar de pluriforme samenleving in jouw omgeving. - Je kunt hiervan verslag leggen middels een verslag/presentatie of vlog. Inleveren: 28-03-2024	3	nvt	Onderzoek Verslag/ presentatie /vlog	301/ 603	2 20%	nee	nvt	Ja
A,E	Verzorgingsstaat: Domein E: - Je kunt omschrijven wat een verzorgingsstaat is. - Je kunt de Nederlandse verzorgingstaat vergelijken met andere landen. - Je kunt het doel van de verzorgingsstaat benoemen. - Je kunt beschrijven hoe de Nederlandse verzorgingsstaat werkt. - Je kunt het begrip sociale mobiliteit uitleggen. - Je kunt uitleggen waarom de arbeidsmarkt in ontwikkeling is. - Je kunt aantonen wat de uitdagingen van de verzorgingsstaat zijn.	TW4	90	schriftelijk	401 604	2 20%	ja	Woorden boek	Ja

Natuurkunde									
Methode	Nova Natuurkunde 4 havo (editie 2018)								
domein	Omschrijving Leerinhouden/-stof	Periode	duur	vorm	Code SE	SE in %	Herkansbaar ja/nee	hulpmiddel	Verplicht SE Ja/Nee
B3	Hoofdstuk 6: Optica Ik kan: ▪ kenmerken van positieve en negatieve lenzen uitleggen. ▪ voorwerpsafstand en beeldafstand beschrijven. ▪ beeldafstand van een lens bepalen door middel van een constructie met twee constructiestralen. ▪ de spiegelwet toepassen. ▪ beeldconstructies bij een vlakke spiegel. ▪ berekeningen met de wet van Snellius. ▪ brandpunt en sterkte. ▪ de lenzenmakersformule. ▪ de lenzenformule en lineaire vergroting toepassen.	TW4	45	schriftelijk	401/ 601	2 7%	ja	Reken machine + binas	Ja

NLT									
Methode	gecertificeerde modules afgedrukt vanaf internet Voor Leerjaar 4 en 5 samen gelden de volgende exameneisen: · Het subdomein B1 moet minimaal een score van 6 punten hebben · Het subdomein B2 moet minimaal een score van 3 punten hebben · De (sub)domeinen C, D, E1 en E2 moeten allen minimaal een score van 3 punten hebben								
	<i>Omschrijving Praktische opdrachten</i>	<i>periode</i>	<i>duur</i>	<i>vorm</i>	<i>code</i>	<i>SE in %</i>			
I1	Practicumtoets. Experiment over niet vooraf meegedeeld onderwerp. Verwerking aan de hand van werkbladen	5 juni	120	Schriftelijk practicum	402/602	2 7%	Nee	-	Ja

<i>Leerjaar</i>	<i>Domein en punten</i>	<i>Omschrijving Leerinhouden/-stof</i>	<i>Periode</i>	<i>vorm</i>	<i>Code SE</i>	<i>SE in %</i>	<i>Herkansbaar ja-nee</i>	<i>hulpmiddel</i>	<i>Verplicht SE Ja/ Nee</i>
4	B1-2 B2-1 E2-3	Forensisch onderzoek B: Exacte wetenschappen en technologie B1: Interdisciplinariteit B2: Wisselwerking tussen natuurwetenschap en technologie E: Materialen, processen en producten E2: Processen en producten	TW 1	Toets	101/601	1 7%	Nee	-	Ja
			1 24 okt	Opdrachten	102/602	1 7%		-	Ja
4	B1-2 B2-1 E1-1 E3-2	Van Gogh onder de loep B: Exacte wetenschappen en technologie B1: Interdisciplinariteit E1: Methoden en technieken van technologische ontwikkeling	TW 2	Toets	201/603	1 7%	Nee	-	Ja
			2 10 jan	Opdrachten	202/604	1 8%		-	Ja

		E2: Processen en producten							
4	B1-2 E1-3	Maak het verschil B: Exacte wetenschappen en technologie B1: Interdisciplinariteit E: Materialen, processen en producten E1: Methoden en technieken van technologische ontwikkeling	TW 3	Toets	301/ 605	1 7%	Nee	-	Ja
			3 10 apr	Opdrachten	302/ 606	1 7%		-	Ja
5	B1-2 B2-1 C-2 D-1	Modelleren Havo B: Exacte wetenschappen en technologie B1: Interdisciplinariteit B2: Wisselwerking tussen natuurwetenschap en technologie C: Aarde en natuur D: Gezondheid, bescherming en veiligheid	TW 4	Toets	401/ 607	1 7%	Nee	-	Ja
			4 26 jun	Opdrachten	402/ 608	1 8%		-	Ja

Rekenen (voor leerlingen zonder wiskunde)									
Methode	Op Niveau								

<i>Leerjaar</i>	<i>domein</i>	<i>Omschrijving Leerinhouden/- stof</i>	<i>Periode</i>	<i>duur</i>	<i>vorm</i>	<i>Code SE</i>	<i>SE in %</i>	<i>Herkansbaar ja/nee</i>	<i>hulpmiddel</i>
4	Twee domeinen: Getallen en Verhouding en	Alle kennis en vaardigheden binnen de genoemde domeinen, op 3F- niveau	TW 2	60	schriftelijk	601	50	Ja	deel met / deel zonder rekenmachine
4	Twee domeinen: Meten & Meetkunde en Verbanden	Alle kennis en vaardigheden binnen de genoemde domeinen, op 3F- niveau	TW 4	60	schriftelijk	602	50	Ja	deel met / deel zonder rekenmachine

Scheikunde									
Methode: Chemie (7 ^e editie) 4H									
domein	Omschrijving Leerinhouden/-stof	periode	duur	vorm	Code SE	SE in %	Herkansbaar ja/nee	hulpmiddel	Verplicht SE Ja/Nee
	Omschrijving Praktische opdrachten	Datum opstart	Datum inleveren	Pres. vorm	Code SE	SE in %			
A Vaardigheden A1, A2, A5, A8, A9 C Kennis van chemische processen en kringlopen C2 D Ontwerpen en experimenten in de chemie D1, D2, D4	Kwalitatief/kwantitatief onderzoek <u>H7.2: Kwalitatief onderzoek</u> Stoffen d.m.v. onderzoek kunnen aantonen. <u>H7.3: Kleurrijke analyses</u> Chromatografische en colorimetrische bepalingen uitvoeren, onbekende concentratie berekenen. <u>H7.4: Kwantitatief onderzoeken</u> Titreren en pipetteren. Concentratie van oplossingen berekenen na titratie.	Feb 2024	7 Juni 2024	schriftelijk	401/601	3 15%	Nee	Rekenmachine + binas 7 ^e druk	Ja

Wiskunde A										
	Methode: Getal en Ruimte 12 ^e editie									
Leerjaar	domein	Omschrijving Leerinhouden/-stof	periode	duur	vorm	Code SE	SE in %	Herkansbaar ja/nee	hulpmiddel	Verplicht SE Ja/Nee
4	B3 en D	<u>Telproblemen:</u> Je kunt telproblemen structureren en schematiseren en dat gebruiken bij berekeningen en redeneringen. <u>Verandering:</u> Je kunt bij een grafiek uitspraken doen over stijgen, dalen, maximum en minimum en kan veranderingen beschrijven met behulp van differenties, hellingen en toenamedigrammen Hst 4 (deel 1) Hst 5 (deel 2)	TW 4	90	schriftelijk	401/ 601	2 15%	ja	GR	Ja